

Asia: VN/18156/2024

Lausuntopyyntö: hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi raideliikennelain ja liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Fenniarail Oy lausuu hallituksen esitysluonnoksesta, että

1. GOST-vaunujen käyttö kotimaanliikenteessä on osoittautunut tähän mennessä turvalliseksi, taloudelliseksi ja monin paikoin elintärkeäksi ratkaisuksi Suomen kiskokaluston kehittymättömän rahoitusmarkkinan vuoksi.
2. EU-maihin rekisteröityjen GOST-vaunujen saatavuus Suomen kotimaanliikenteeseen on ollut efektiivisesti sovellutus kalustoyhtiöstä, mikä muuten on Suomesta puuttunut. Ilman GOST-vaunuja Suomessa ei olisi vuokravaunumarkkinaa. Eurooppalaiset kiskokalustoleasingyhtiöt eivät ole etabloituneet Suomeen, koska poikkeavan raidelevyden vuoksi Suomi on liian pieni markkina.
3. Argumentit GOST-vaunujen kotimaankäytön lopettamiseksi ovat puhtaasti byrokraattisia ja vailla todellisia perusteita. Jos Suomessa olisi eurooppalainen raideleveys ja Suomen ja Manner-Euroopan välillä ei olisi merta, olisi Suomi osana kiskokaluston eurooppalaista vuokra- ja rahoitusmarkkinaa. Tällöin GOST-vaunuja ei tarvittaisi kotimaanliikenteeseen. Koska näin ei ole eikä tule olemaan, aiheuttaa GOST-vaunujen käytön kieltö kotimaanliikenteessä suurta haittaa jo ennestään vaikealle kiskokaluston saatavuustilanteelle.
4. Vähintään kahden vuoden jatkoaika on itsestäänselvästi hyvä asia ja järkevintä olisi sallia kotimaankäyttö pysyvästi.

Lisäksi Fenniarail Oy esittää raideliikennelain 80 §:n 6 momenttiin kahta muutosta siten, että tavaralajirajoitukset poistettaisiin ja lastinantajan lisäksi myös rautatieyrittäjä voisi olla kalustoyksiköiden vuokraaja.

Uusi 6. momentti:

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, OSJD-alueelle rekisteröityjä (POISTETAAN: "puutavara- ja säiliökuljetuksiin tarkoitettuja") kalustoyksiköitä saa käyttää myös Suomen sisäisiin (POISTETAAN: "puutavara- ja kemikaali") kuljetuksiin, jos kalustoyksikön omistaja on Suomessa toimiva yritys tai yhteisö, Suomessa toimivan yrityksen kokonaan omistama kolmannessa maassa toimiva tytäryritys taikka Suomessa toimiva lastinantaja (LISÄTÄÄN:) TAI RAUTATIEYRITYS on tehnyt pitkäaikaisen vuokrasopimuksen Euroopan talousalueelle sijoittuneen vaunukaluston omistajan kanssa kaluston käytöstä. (22.6.2022/476)

Perustelut:

OSJD/GOST-vaunujen käyttöä koskevat rajoitukset muodostavat Suomen sisälle kaksi eri toimintaympäristöä. Yhdysliikenteessä OSJD/GOST-kalustolle ei ole kalustotyyppi- tai tavaralajikohtaisia teknisiä rajoitteita, vaan rajoitukset muodostuvat voimassa olevien talouspakotteiden kautta. Toisaalta Suomen sisällä teknisesti samoihin standardeihin perustuvan kaluston käyttöä on rajattu yksinomaan puutavara- ja kemikaalikuljetuksiin ja puutavara- ja säiliökuljetuksien kalustoyksiköihin. Näin ollen kuljetusasiakkaan tarvitsema kuljetus voi olla OSJD/GOST-kalustolla sallittu tai kielletty yksinomaan riippuen siitä, onko se lähdössä Suomen rataverkolta tai saapumassa sille itäisen yhdysliikenteen rautatieraja-aseman kautta. Suomen rataverkon ominaispiirteiden, erityisesti raidelevyden ja lämpötila-aluevaatimusten vuoksi, kalustomarkkinamme on erityinen muuhun eurooppalaiseen rautatiejärjestelmään ja kalustomarkkinaan verrattuna. Rautatieliikenteen markkinaosuuden kasvattaminen edellyttää kalustoinvestointeja, joihin ryhtyminen on lähes mahdotonta tämän hetken turvallisuus- ja talouspoliittisessa tilanteessa. OSJD/GOST-vaunut antavat välittömän mahdollisuuden tarjota asiakkaille maantieliikennettä turvallisempia, ympäristöystävällisempiä ja tehokkaampia rautatiekuljetuksia ja siten mahdollistavat rautateiden kuljetusmuoto-osuuden nostamisen tavaraliikenteessä. Rautatiejärjestelmän toimijoiden ja kuljetusasiakkaiden intressinä on siirtyä EU-normien mukaisen kaluston käyttöön, kun kaluston saatavuus ja investointiriskit palaavat normaalille tasolle. Katsomme, että OSJD/GOST-kaluston käyttöä Suomen sisällä koskevien kalusto- ja tavaralajirajoitusten purkamiselle on olemassa perusteet, eikä muutos vaaranna turvallisuutta tai ole ristiriidassa alan yhteisen pitkän aikavälin tavoitteen kanssa siirtyä EU-normien mukaisen kaluston käyttöön.

Hallituksen esityksessä vuonna 2022 lähdettiin siitä, että Suomessa toimivien metsäteollisuuden yritysten ja yhteisöjen ja Suomessa toimivien yritysten Venäjällä toimivien tytäryritysten omistamien vaunujen lisäksi Suomessa toimivat yritykset tai lastinantajat voisivat myös vuokrata Euroopan talousalueen jäsenvaltioista ts. käytännössä Baltian maista puutavarakuljetuksiin sopivaa kalustoa näiden maiden kalustoyhtiöiltä tai muilta puutavarakaluston omistajilta, jos näiden kanssa on tai

voidaan tehdä pitkäkestoisia vuokrasopimuksia kaluston käytöstä. Ehdotetulla rajauksella siitä, että kalusto on Suomessa toimivien metsäteollisuuden yritysten tai näiden tytäryhtiöiden omistuksessa tai kaluston käytöstä on tehty pitkäkestoisia vuokrasopimuksia, on haluttu varmistaa se, että kalusto olisi muuta kuin venäläisten kalustoyhtiöiden omistamaa vaunukalustoa. Rajaukset on siis tehty yhtäältä puutavaravaunukaluston vuoden 2022 tilanteen mukaisten omistus- ja vuokrasuhteiden mukaisesti ja toisaalta estämään venäläisten kalustoyhtiöiden pääsy vuokrausmarkkinaan. Ulko- ja turvallisuuspoliittinen tilanne on edelleen turbulenttinen, eivätkä kuljetuksia tarvitsevat asiakkaat ymmärrettävistä syistä ole kyenneet tekemään päätöksiä pitkäaikaisista, vaikutusajaltaan jopa useiden vuosikymmenten mittaisista kalustoinvestoinneista. OSJD/GOST-vaunujen käyttöajan pidennykselle on siten todellinen tarve. Nykyisen lain 80 §:n 6 momentista on kuitenkin jäänyt vuokraajia koskevasta kohdasta pois lain esitöissä oleva maininta ”Suomessa toimivat yritykset...”. Näkemyksemme mukaan rajaus, joka jättää rautatieyrityksen vuokrausmahdollisuuden ulkopuolelle, on tarpeeton ja rajoittaa tarkoituksenmukaisten sopimusten tekemistä asiakkaiden ja rautatieyritysten välillä. Raideliikennelain mukaan kalustoyksiköiden kunnossapidosta vastaa niitä kuljettava rautatieyrittäjä. Kalustoyksiköiden vuokraus tapahtuu kuitenkin nykyisen lain puitteissa vaunukaluston omistajan ja vuokraavan lastinantajan välillä, jolloin kunnossapitovastuullinen rautatieyrittäjä jää sopimuksen ulkopuolelle. Sekä sääntelyn että käytännön järjestelyjen kannalta olisi ehdottoman tärkeää, että rautatieyrittäjä voisi olla myös 80 §:n 6 momentissa tarkoitettu kaluston vuokraaja ja siten tarjota kaluston lastinantajalle.

Helke Lauri
Fenniarail Oy